

рые разработаны и применяются в системе SWIFT. В результате все сообщения и операции в межбанковской среде унифицируются, что снижает риск ошибок и ускоряет платежи. На глобальном финансовом рынке услуг система SWIFT заняло монопольное положение по передаче банковской информации, по трансграничным переводам финансовых средств.

Современная финансовая архитектура, после глобального финансово-экономического кризиса 2008-2010 года претерпевает ряд существенных изменений, и одними из первых кто констатировал факт уязвимости международной финансовой системы, были именно международные финансовые неправительственные организации и параорганизации. Рекомендательные предложения по устранению и регулированию негативных процессов в международной финансовой системе предоставлены именно МФНО. Поэтому МФНО в международной финансовой системе занимают особую нишу. Реакция МФНО на процессы в международной финансовой системе является своеобразной «картиной», где каждый элемент – это следствия происходящих изменений.

Мануїлова К. В.

*асистент кафедри міжнародного права та міжнародних відносин
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ДЕЯКІ КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ З ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Протягом довгого часу зобов'язаннями внаслідок заподіяння шкоди в науці міжнародного приватного права не відводилося належного місця, і ця проблема практично не вивчалася. Однак на сучасному етапі розвитку ситуація змінилася.

Під зобов'язанням внаслідок заподіяння шкоди розуміється таке цивільно-правове зобов'язання, в якому потерпілий (кредитор) має право вимагати від заподіювача (боржника) повного відшкодування протиправно завданої майнової та (або) моральної шкоди шляхом надання відповідної натуральної або грошової компенсації. Сукупність норм, що регулюють зобов'язання внаслідок заподіяння шкоди, іменується в науці деліктним правом (від лат.

delictum – правопорушення), а самі ці зобов'язання називаються деліктними.

Особливостями зобов'язань внаслідок заподіяння шкоди є те, що сторони пов'язані між собою правами та обов'язками тільки з моменту заподіяння шкоди (у договірних зобов'язаннях – з моменту укладення договору).

На сучасному етапі є поширеною колізійна прив'язка *lex loci delicti*. До врегулювання деліктних зобов'язань з «іноземним елементом» найчастіше застосовується колізійний принцип – закон місця заподіяння шкоди (*lex loci delicti commissi*). Його виникнення пояснюється внутрішньої узгодженістю зазначеного делікту з оточуючими його соціально-економічними відносинами і правовою сферою. Цей принцип відображає внутрішні спонтанні зв'язки, що об'єднують зобов'язальні відносини з місцевим правовим устроєм. Тобто в колізійній прив'язці до закону місця заподіяння шкоди відбулася об'єктивна потреба враховувати тісні зв'язки, що об'єднують делікт з навколишнім його правопорядком.

Залежно від того, якою мірою використовується зазначена колізійна формула, їх можна розділити на три групи. Перша – це правові системи, що повністю її дотримуються. У другій групі правових систем цей принцип діє кумулятивно з іншими. У третій – як виняток.

В цілому ж, хоч принцип застосування закону місця заподіяння шкоди має численні відступи, він є досить поширеним. Його використання веде до одноманітної судової практики, вносить в судові рішення тверді правила і певні винятки, надаючи їм стабільності. Ці якості дозволяють розглядати прив'язку застосування закону місця заподіяння шкоди як правову підставу для уніфікації колізійних рішень з деліктних зобов'язань. Передумовою застосування інших колізійних прив'язок може бути недостатність або неможливість відсилання до закону місця заподіяння шкоди, наприклад, якщо правопорушення вчинено у відкритому морі, повітряному або космічному просторі, Антарктиці. При таких умовах застосовується спеціальна прив'язка до закону прапора. Як допоміжні або спеціальні прив'язки, крім закону прапора, можуть використовуватися закон суду; закон місця реєстрації транспортного засобу; закон договору (контракту); закон місцезнаходження підприємства, що надало працівникові відрядження за кордон.

Іноді для вирішення суперечки з делікту вибирають певну спільність. Такою спільністю, крім території, де заподіяно шкоду,

може бути приналежність до однієї держави (спільний особистий закон сторін, наприклад, *lex patriae* або закон *lex domicilii*), зв'язок з одним підприємством.

Однією з умов, яке усуває застосування принципу закону місця заподіяння шкоди є порушення громадського порядку. Таким чином створюється обмеження в застосуванні цього принципу.

Отже, обмеження в застосуванні прив'язки *lex loci delicti* можуть виявлятися у випадку, коли в деліктних правовідносинах спостерігаються стійкі зв'язки, які конкурують між собою. Так, одну і ту ж відповідальність кваліфікують як таку, яка виникає з делікту, в інших – з чинного на момент вчинення правопорушення договору (трудового, перевезення, найму, доручення тощо). Можливість виникнення конкурентної відповідальності обумовлюється тим, що відповідні договори були попередньо укладені між потерпілим і особою, яка зобов'язана попереджати завдання шкоди. У таких випадках потерпілий опиняється перед вибором: звертатися з вимогою про відшкодування шкоди до правопорушника або до контрагента за договором.

Обмеження застосування *lex loci delicti* створює і розширення сфери цивільної відповідальності без вини, широке застосування інституту страхування відповідальності. Обмеження можуть виявлятися і в тих випадках, коли правопорушення відбуваються за межами держави, суд якої розглядає справу. Так, якщо діяння за законом країни, де скоєно делікт, є підставою для деліктної відповідальності, а в країні суду воно розглядається як правомірне, то вважається, що не можна вимагати ухвалення судом рішення про відшкодування збитків всупереч своїм законом.

Аналізуючи конвенційне регулювання, можна дійти висновку, що у міжнародно-правовій області регулювання зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди, багатосторонні договори регулюють деліктні відносини переважно не колізійним, а прямим методом, включаючи уніфіковані матеріально-правові норми, оскільки колізійно-правовий метод, зважаючи на відмінності у національних законодавствах різних країн, є перешкодою для процесу уніфікації угод у міжнародному приватному праві. Поряд з цим можна констатувати, що сам колізійно-правовий метод піддавався істотної уніфікації переважно за галузевою ознакою. Так, колізійні принципи, використовувані в сфері міжнародних зобов'язань, можна розділити на три групи.

До першої групи належать загальні колізійні принципи, що використовуються для регулювання у галузі міжнародних приватноправових відносин. У цю групу входять такі колізійні прив'язки, як закон місця вчинення правопорушення, закон місця укладення договору, закон держави, закон суду.

Друга група колізійних принципів містить так звані транспортні прив'язки – закон місця відправлення вантажу (багажу, пасажирів), закон дороги прямування, закон місця знаходження, права країни транзиту, – покликані вирішувати питання про належне до застосування право при перевезеннях різними видами транспорту.

Третя група включає в себе формули прикріплення, характерні тільки для певних видів перевезень. Наприклад, в галузі морських перевезень часто застосовується закон прапора, закон порту навантаження, закон порту призначення та ін. Відносно залізничних перевезень діє закон залізниці відправлення вантажу (ім визначається порядок прийому та передачі вантажу, зобов'язання перевізника, умови розрахунку сторін).

Уявляється, що українським дослідникам і законодавцям варто враховувати результати міжнародно-правової уніфікації колізійних норм щодо деліктної відповідальності при подальшому вдосконаленню українського законодавства у зазначеній сфері

Тумакова М. С.

*главный специалист Севастопольской городской
государственной администрации*

К ВОПРОСУ О РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ В РЕГУЛИРОВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ

Транснациональное движение инвестиций является предметом регулирования, в том числе и ряда международных организаций. Международные экономические организации являются инструментом влияния на страны не только развивающиеся, но и развитые; полноправными участниками международных отношений. Такое положение основано на том, что при вступлении в соответствующие организации, государства передают ей часть связанного с экономической сферой иммунитета. В результате,